

Europaudvalget
2714 - beskæftigelse m.v. - Svar på
Spørgsmål 1
Offentligt

Medlemmerne af Folketingets Europaudvalg
og deres stedfortrædere

Asiatisk Plads 2
DK-1448 København K
Tel. +45 33 92 00 00
Fax +45 32 54 05 33
E-mail: um@um.dk
Telex 31292 ETR DK
Telegr. adr. Etrangeres
Girokonto 300-1806

Bilag
1

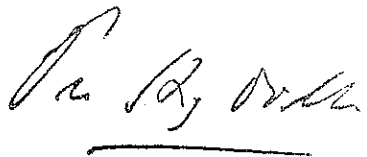
Journalnummer
400.C.2-0

Kontor
EUK

4. april 2006

Til underretning for Folketingets Europaudvalg vedlægges Beskæftigelsesministeriets besvarelse af spørgsmål 1 ad 2714 Beskæftigelse m.v. af 14. marts 2006.

Notat vedrørende den norske model for almengørelse af overenskomster

21. marts 2006

Baggrund

I 1993 vedtog det norske Storting Lov om almengørelse af overenskomster. Loven giver mulighed at almengøre allerede indgåede overenskomster, således at udenlandske arbejdstagere – f.eks. inden for udvalgte brancheområder og geografiske områder – sikres samme løn- og arbejdsvilkår, som gælder for norske arbejdstagere i tilsvarende arbejdsfunktioner.

Baggrunden for loven var, at man frygtede, at EØS-aftalen og reglerne om fri bevægelighed for arbejdstagere og tjenesteydere skulle medføre social dumping.

Der gik over 10 år, før loven første gang kom i brug. Optagelsen af de otte østeuropæiske lande i EU har imidlertid forårsaget ny bekymring for konkurrence på lav løn og social dumping på det norske arbejdsmarked. Loven er specielt interessant i forhold til udstationerede fra de nye EU-lande, der som bekendt ikke er omfattet af overgangsreglerne. I 2004 blev tre overenskomster på 7 petrokemianlæg på land således almengjort, og i 2005 blev to overenskomster i byggesektoren i Oslofjord-regionen og i Hordaland almengjort. Loven giver også mulighed for, at en overenskomst almengøres for hele Norge. Således har Fællesforbundet netop fremsat ønske om almengørelse af byggefagsoverenskomsten for hele landet og ikke bare for udvalgte amter som i dag.

Det norske regelsæt

Det er et statsligt udpeget nævn, som træffer beslutning om almengørelse. Nævnet består af fem medlemmer: tre neutrale (dommere/særlige sagkyndige), én repræsentant fra arbejdsgiverne og én fra arbejdstagersiden.

Kravet om almengørelse af en landsomfattende overenskomst skal fremsættes af en organisation som er part i overenskomsten. Almengørelsen vil omfatte alle arbejdstagere, som udfører arbejde inden for det brancheområde og det geografiske område, som beslutningen vedrører. Almengørelse kan kun vedtages, hvis udenlandske arbejdstagere har påviselige dårligere løn- og arbejdsvilkår end norske arbejdstagere. Dette må dokumenteres.

Arbejdstilsynet og/eller Petroleumstilsynet har tilsyns- og kontrolansvar i forhold til almengjorte overenskomster. Parterne i en almengjort overenskomst har udvidet adgang til at iværksætte strejke/blokade, hvis en beslutning om almengørelse ikke følges. Arbejdstagerne, eller deres fagforeninger, kan også rejse privat straffesag.

Det norske forskningsinstitut Fafo har givet følgende vurdering af effekterne af lovens anvendelse:

Øget bevidsthed om arbejdsvilkår og arbejdstagerrettigheder

Det er indtrykket, at anvendelsen af loven om almengørelse har skabt øget bevidsthed om retten til norske løn- og arbejdsvilkår. Fagforeninger i byggebranchen rapporterer, at flere østeuropæiske arbejdstagere henvender sig til dem for at få hjælp til at sikre deres rettigheder.

Efter vedtagelserne om almengørelse har mange af de store entreprenører optrappet indsatsen for at sikre lovmæssige forhold i forhold til underleverandører på deres byggepladser. Lovreguleringen giver de udstationerede arbejdstagere større gennemsigtighed og tryghed i forhold til, hvad de har krav på.

Omgåelse af regelsættet

Det vurderes, at almengørelsesreglerne i et vist omfang forsøges omgået via fiktive enkeltmandsvirksomheder og gennem østeuropæiske virksomheder, som opererer med dobbelte og tredobbelte sæt af lønkontrakter.

I Norge, hvor overenskomstdækningen er lavere end i Danmark, vurderes almengørelsessystemet imidlertid at være en forudsætning inden for visse brancher for at udvikle et tilstrækkeligt kontrol- og sanktionsapparat, som er foreneligt med EU-retten.

Kontrol- og sanktionsmuligheder

Arbejdstilsynet har kontrolansvaret men melder, at det kun har begrænset kapacitet til systematisk overvågning. Arbejdstilsynet rapporterer, at de ved kontrol på arbejdspladser i Oslo-området har afdækket en række brud på reglerne i forhold til løn- og arbejdsvilkår. Politiet har umiddelbart vanskeligt ved at håndtere denne type af sager. Derfor overvejes det nu, at give Arbejdstilsynet sanktionsmyndighed på området.

Evaluerings

Den norske lov om almengørelse er i øjeblikket under evaluering, blandt andet med henblik på en mulig forenkling af procedurerne for vedtagelse, bevisbyrde mv. Et af de omstridte spørgsmål i den forbindelse er fagbevægelsens krav om lovfæstet ret til indblik i lønvilkårene hos underleverandører. Evalueringen vil også indeholde en vurdering af, hvordan reglerne om almengørelse påvirker konkurrenceforholdene mellem virksomheder inden for og uden for de geografiske områder, der er omfattet af almengørelsen samt hvordan tiltaget generelt påvirker omkostningsudviklingen i de omhandlende sektorer.